

Процесуални преклузии, свързани с упражняване на процесуални права от ответника с отговора на исковата молба

Боряна Милкова

Limitation periods related with prosecution of procedural rights of the defendant with response to the claim

Boryana Milkova

Key words: limitation period, response to the claim, defendant

УВОД

На правото на иск на страната в материалноправния спор, станала ищец при предявяване на иска си в съда, кореспондира правото на иск²⁶ на страната в материалноправния спор, която ищецът посочва като ответник със същия процесуален акт²⁷. Поради това в отговора на исковата молба ответникът също претендира защита в свой интерес. Той твърди факти и обстоятелства, сочи и представя доказателства в подкрепа на своите твърдения. Давайки становище по допустимостта и основателността на искането на ищеца, възразявайки²⁸ срещу иска и обстоятелствата, на които той се основава, ответникът търси защита за свои, накарнени с материалноправния спор, права.

Съобразно изискването за съвременност на посочване на факти, обстоятелства и доказателства, валидно за цялото първоинстанционно производство по ГПК, ответникът трябва да посочи доказателствата си и конкретните обстоятелства, които ще доказва с тях, както и да представи писмените си доказателства, ако разполага с такива.

ИЗЛОЖЕНИЕ

Предписано в ГПК процесуално задължение за подаване на отговор или за едновременното извършване на посочените процесуални действия, ответникът няма. Няма и предвидена санкция при неизвършването им. В тежест на ответника ще бъдат правните последици от пропускането на предвидения за извършването им процесуален преклузивен срок.

Законовоопределеният срок за подаване на отговор на исковата молба е едномесечен и тече от получаване на съобщението на съда. Срокът за подаване на отговор на исковата молба е от категорията на процесуалните срокове – предвижда се за упражняване на процесуално действие на страна в процеса; процесуален преклузивен срок е, тъй като според чл. 133 ГПК, ако ответникът не подаде в срока отговор, той губи възможността да направи това в един по-късен момент (т. е. преклузира се правото му да подаде впоследствие отговор на исковата молба); нерешителен срок е – подаването на отговор на исковата молба е извън изрично и изчерпателно посочените в чл. 63, ал. 3 ГПК процесуални действия. Следователно, може да се направи изводът, че едномесечният срок за подаване на отговор на исковата молба е продължителност от време, във всеки един момент от която ответникът по едно висящо гражданско производство може валидно да извърши

²⁶ Цолова, К., Подпомагащата страна в съдебния исков процес, Сиби, 2009 г., стр. 67 – Упражняването на правото на иск на ответника не е поставено в зависимост от неговата воля.

²⁷ Сталев, Ж., Българско гражданско процесуално право, Сиела, 2006 г., стр. 183.

²⁸ Попова, В., Възражението като средство за защита на ответника в иския граждански процес, Сп. Правна мисъл, бр. 4 от 1994 г., стр. 62 – „Процесуалното действие възражение е средство за защита на ответника срещу иска по същество, с което той твърди факти, пораждащи благоприятни правни последици за него, или предявява свои насрещни права, представляващи материалноправни възражения, и иска материалноправния спор между страните да бъде разрешен със сила на пресъдено нещо.”

това свое законоустановено процесуално действие, като при неспазването му същият губи възможността си да стори това в един следващ момент с всички произтичащи от пропуска ѝ правни последици.

Ако отговор не бъде подаден, ответникът със същата сила ще бъде обвързан от правните последици на съдебното решение, както, ако отговор е бил подаден. Защото краен съдебен акт ще бъде постановен, дори при липса на отговор на исковата молба. Но ответникът ще е загубил възможността си да даде становище по твърденията на ищеца в исковата молба, да възрази по тях, както и да упражни тези свои процесуални права, за които законодателят предписва срокът за подаване на отговор на исковата молба като краен момент и за тяхното упражняване. Ако ответникът се яви в откритото съдебно заседание, той може да сочи и представя доказателства, може да упражнява свои процесуални права, но само тези, които не са преклузирани с изтичането на процесуалния преклузивен срок за подаване на отговор на исковата молба.

В тази връзка би могъл да се постави въпросът – ако отговор е бил подаден в срок, преклузира ли се с изтичане на срока за отговор на исковата молба възможността на ответника да даде становище по твърдения на ищеца, заявени едва в първото по делото съдебно заседание? В тази хипотеза въпрос възниква и по отношение възможността да се представят доказателства от ответника след изслушване становището на ищеца. Отговорите на тези въпроси трябва да са в полза на ответника. Още повече с оглед на това, че непредставянето и непосочването на доказателства не се счита за нередовност на исковата молба²⁹. А и дори ищецът да ги е представил и посочил, възможно е недотам добре да е обосновал иска си в исковата молба³⁰. Така ответникът не ще бъде наясно към момента на подаването на отговора си от посочването и представянето на кои доказателства ще се нуждае, за да организира защитата си.

Ако ищецът в исковата си молба е посочил и представил доказателства, становище по тях и потвърдените от него факти и обстоятелства ответникът трябва да направи в отговора си. При липса на отговор процесуалното право на ответника да стори това в един по – късен момент се преклузира.

Когато ответникът подаде отговор на исковата молба, но от него не могат да бъдат извлечени нито становището му по допустимостта или основателността на иска, нито възраженията му, а липсва и посочване и представяне на доказателства в подкрепа на направени оспорвания на факти и обстоятелства, тогава не може да се твърди, че е налице отговор на исковата молба. Този отговор трябва да бъде приравнен на липса на отговор, защото голословното оспорване на иска не може да бъде отговор на исковата молба³¹.

Ако ответникът подаде отговор на исковата молба в преклузивния едномесечен срок, но не вземе становище по някои от твърденията или доказателствата, посочени в исковата молба, по основателността или допустимостта на процеса, той не може да допълни своя отговор след изтичането на срока. Налице ще е за него процесуален пропуск да реализира свои процесуални права и тяхното упражняване впоследствие ще бъде преклузирано.

Отговорът на исковата молба е процесуално действие от изключително голямо значение и поради това, че законодателят предвижда заедно и едновременно с него да могат да бъдат предприети редица други процесуални действия.

С отговора на исковата молба трябва да бъдат предявени инцидентният установителен иск, обратният иск и да бъде предприето привличане на трето лице от ответника. Следователно, подаването на отговор на исковата молба

²⁹ Коментар на новия ГПК, Иванова, Р., Пунев, Бл., Чернев, С., Труд и право, 2008 г., стр. 188;

³⁰ Силяновски, Д., Изясняване фактическата страна на спора в гражданския процес, С., 1961 г., стр. 43;

³¹ Коментар на новия ГПК, Иванова, Р., Пунев, Бл., Чернев, С., Труд и право, 2008 г., стр. 205;

представлява настъпването на процесуален преклузивен срок, определен чрез извършване на процесуално действие, след който ответникът не може вече валидно да упражни други свои процесуални права.

Всички преклудирани права, могат валидно да бъдат упражнени, ако пропускат се дължи на "особени непредвидени обстоятелства".

Тъй като срокът за отговор на исковата молба не е от категорията на решителните, той ще може да бъде продължен (виж чл. 63, ал. 3 ГПК), а според някои автори – и възстановен при наличие на предпоставките за това по чл. 64 ГПК³². Ако отново е налице валидна процесуална възможност да бъде подаден отговор на исковата молба, то тогава валидно могат да бъдат предприети и процесуалните действия, които правната норма на чл. 133 ГПК свързва с него.

Така, преклузивният срок за отговор на исковата молба ще бъде продължен или възстановен и ответникът ще може да подаде отговора си и да упражни заедно с него и други желани от него процесуални права. Ако обаче ответникът не е пропуснал срока за отговор (подал е отговор на исковата молба, макар и непълнен или голословен), той не ще може да се позове на "особени непредвидени обстоятелства" за пропускането на срока и няма да може да упражни другите свои самостоятелни права, които не е заявил с отговора си. Именно защото срокът не е бил пропуснат.

Непосочването и непредставянето на доказателства, липсата на възражения по допустимостта или по основателността на иска, неупражняването на процесуални права може да имат своите обяснение и причини. Правните последици от преклудирането на процесуалните права на ответника, главно що се отнася до твърденето на факти и обстоятелства и соченето и представянето на доказателства за тях, могат да бъдат избегнати и при реализиране на хипотезата на чл. 147 ГПК. Узнатите факти, обстоятелства и доказателствата, чиято възможност за посочване и представяне настъпи след изрично предвидените за тях кратки преклузивни срокове ответникът може да твърди, сочи и представи до приключване на съдебното дирене. До този момент тече преклузивният срок и относно упражняването на процесуалното право да се твърдят нововъзникнали обстоятелства от значение за делото и да се посочват и представят доказателства за тях. За последните по – рано настъпваща преклузия няма.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Необходимо е, за спазване на съдопроизводствения ред, всички процесуални действия да бъдат извършени в определеното за тях време. Защото в гражданския процес те са насочени към една цел – охрана на гражданските права на страните в процеса.

Но за разлика от проверката на исковата молба, на съда не е предоставено нито задължение, нито правомощие да се произнесе по съдържанието на отговора на исковата молба и да посочи на ответника непълноти в съдържанието му или да го напъти за процесуалните му права. Това съдът прави в съдържанието на доклада по делото.

Като извод от всичко казано до тук, може да се твърди, че смисъл във въвеждането на преклузиите в чл. 133 ГПК има, доколкото тяхното прилагане предпоставя развитието на едно рационално производство пред първата инстанция, с яснота относно правната квалификация на иска в ранен момент от процеса, с обезпечаване събирането на релевантни доказателства. По този начин косвено се реализира основната цел на ГПК – бързина и ефективност на процеса.

Прилагането на процесуалните преклузии по чл. 133 ГПК не бива да се абсолютизира. Правилата на гражданското съдопроизводство преследват преди

³² Коментар на новия ГПК, авт. колектив, стр.199;

всичко практически цели. Затова и разработването на тези правила трябва да става с оглед постигането на тези практически цели.

ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Иванова, Р. , Пунев, Бл. , Чернев, С. , Коментар на новия ГПК, Труд и право, 2008 г. ;
2. Попова, В. , Възражението като средство за защита на ответника в исковия граждански процес, Сп. Правна мисъл, бр. 4 от 1994 г. ;
3. Силяновски, Д. , Изясняване фактичестката страна на спора в гражданския процес, С. , 1961г. ;
4. Сталев, Ж. , Българско гражданско процесуално право, Сиела, 2006 г. ;
5. Цолова, К. , Подпомагащата страна в съдебния исков процес, Сиби, 2009г.

Забележка: Докладът е съобразен със законодателството към октомври 2010г.

За контакти:

асистент Боряна Милкова, Юридически факултет, Катедра „Частноправни науки“, тел. 082 84 52 81

Докладът е рецензиран.